

Evaluatierapport

Gemeente Lingewaal, 26 februari 2015

Inhoud

Inleiding	3
I Evaluatie Manifest	4
1. Recente ontwikkelingen	4
2. Het Manifest onder de loep.....	5
3. Uitvoering de komende jaren	6
4. Literatuur.....	7
II Erratum	7
III Addendum	8
1. Basisvoorzieningen	8
2. Begrippenkader	8
3. Toepassing rollen op het Manifest	10
IV Stand van zaken uitvoeringsagenda	11
1. Stand van zaken	11
2. Afgerond, niet afgelopen	11
V Advies	12

Bijlage

Stand van zaken uitvoeringsagenda Manifest van Lingewaal 2014

Inleiding

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het Manifest in 2014 wordt geëvalueerd. Dit wordt in het collegeprogramma 2014-2018 'Zorgen voor morgen' als volgt toegelicht:

"Na vier jaren werken met het Manifest van Lingewaal kan een verdere aanscherping van begrippen en definities nodig zijn. In 2014 evalueren we het manifest en de uitvoeringsagenda op dit punt. In deze evaluatie wordt de ondersteunende en faciliterende rol van de gemeente gezien, zonder de koers van het manifest drastisch te wijzigen."

In de opdrachtbeschrijving zijn drie onderdelen onderscheiden.

1. Het gehele document doornemen met als uitgangspunt: Feitelijke onjuistheden die met de kennis van toen achteraf onjuist zijn verwoord.
2. Begrippen en definities specifiek bekijken om deze begrippen en definities aan te scherpen.
3. Actualiseer de uitvoeringsagenda in de vorm van het weergeven van een stand van zaken.

Het resultaat van deze drie acties zijn een erratum, een advies, een addendum en een overzicht van de stand van zaken uitvoeringsagenda.

Dit evaluatierapport bestaat uit 5 onderdelen.

I Evaluatie Manifest.

Hierin worden een aantal recente ontwikkelingen beschreven die effect hebben op de uitvoering van het Manifest. Tevens wordt ingegaan op de uitvoering van de manifestregels. In het licht van de beschreven ontwikkelingen wordt een aanzet gegeven op de prioritering voor de komende jaren.

II Erratum.

Het Manifest is doorgenomen op feitelijke onjuistheden. Er zijn geen inhoudelijke onjuistheden, alleen in enkele verwijzingen in het document.

III Addendum

In manifestregel 7 wordt gesproken over basisvoorzieningen. In het addendum is een aanvulling gegeven op de basisvoorzieningen. Tevens zijn een aantal begrippen uit het Manifest uitgewerkt.

IV Stand van zaken Uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda is voorzien van een actuele stand van zaken. Dit overzicht is als bijlage bijgevoegd. De evaluatie van de stand van zaken is opgenomen in dit document.

V Advies

Op basis van de eerste vier onderdelen is een advies opgenomen over het vervolg van de uitvoering van het Manifest.

I Evaluatie Manifest

1. Recente ontwikkelingen

Sinds de vaststelling van het Manifest hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan. Een aantal ontwikkelingen hebben effect op de uitvoering van het Manifest. Daarom worden deze hieronder kort toegelicht.

Decentralisaties

Vanaf 1 januari 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wordt uitgebreid met een aantal nieuwe doelgroepen en in de Participatiewet wordt geregeld dat voor zoveel mogelijk mensen deelname aan het reguliere arbeidsproces mogelijk wordt. Vanuit de gemeente komt een sociaal team die per huishouden een integraal hulpplan opstellen.

Wet markt en overheid

De Wet markt en overheid bevat vier gedragsregels om concurrentievervalsing door overheden te voorkomen. Overheden moeten alle kosten van een economische activiteit doorberekenen in de verkoopprijs. Deze regeling is niet van toepassing indien de economische activiteiten betrekking hebben op de uitoefening van een bijzonder of uitsluitend recht. De gemeenteraad heeft op 16 oktober 2014 besloten dat sport een activiteit is van maatschappelijk belang.

Door de economische crisis is het voor verenigingen en stichtingen moeilijker geworden om leningen te krijgen bij een bank. De gemeente wil deze maatschappelijke organisaties leningen verstrekken voor bijvoorbeeld nieuwbouw, verbouw of renovatie van accommodaties. Lingewaal kiest een rol als geldverstrekker niet om rendement te verkrijgen, zoals een bank, maar vanuit maatschappelijke motieven tegen de achtergrond van het maatschappelijk belang.

Veranderende verhouding overheid en samenleving

Als gevolg van de veranderende verhouding tussen overheid en burger wordt zowel van de overheid als van burgers aanpak en inzet verwacht. De overheid betreft actief burgers, bedrijven en organisaties bij het formuleren en bereiken van maatschappelijke doelstellingen. Daarnaast kan het initiatief ook bij burgers, bedrijven en organisaties ontstaan. Dat vraagt om een overheid die aansluit bij de ontwikkelingen en wensen in de samenleving en deze ondersteunt. Dit betekent een verschuiving van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie.

Lingewaal wil meer ruimte bieden aan eigen ideeën en initiatieven van inwoners. Dat betekent dat de gemeente meer los moet laten, maar wel ondersteuning bieden waar dat nodig is. Voor de gemeente betekent dit een nieuwe rol. Daar moeten we aan wennen en meer handen en voeten aan geven in onze organisatie. Ook de inwoners zullen hieraan moeten wennen. Lingewaal neemt initiatieven niet over van de inwoners en wordt niet automatisch verantwoordelijk voor de uitvoering, financiering of het beheer hiervan. Dit vraagt ook een veranderende kijk op de rol van de overheid door inwoners van Lingewaal.

Intergemeentelijke samenwerking

In het Manifest is uitgesproken dat waar nodig samenwerkingsverbanden worden aangegaan met dorpen en steden in de regio. Dit heeft tot diverse onderzoeken geleid waarin de opties voor samenwerking zijn uitgezocht en afgewogen. Eind 2014 heeft de raad gekozen om op bedrijfsvoering samen te gaan werken met een aantal gemeenten in Rivierenland (Tiel, Culemborg en Geldermalsen) en verdergaande ambtelijke samenwerking te zoeken met Geldermalsen en Neerijnen. Voor de komende jaren is het van belang om het voorzieningenniveau in alle kernen op peil te brengen, zodat de leefbaarheid van de Lingewaalse kernen zeker gesteld wordt.

Woningmarkt

In 2014 is een regionaal woningmarktonderzoek gestart. Daaruit blijkt de komende jaren voornamelijk vraag te zijn naar eengezinswoningen. Uit andere onderzoeken is de afgelopen jaren gebleken dat met de bouw van meergezinswoningen in dorpen toch wel voorzichtig moet worden omgegaan, omdat de vraag een stuk minder blijkt te zijn dan van tevoren gedacht. Woningen worden zoveel mogelijk levensloopbestendig gerealiseerd. Het certificaat Woonkeur zoals genoemd in het Manifest wordt hier niet meer voor gebruikt. Met betrokken partijen is hiervoor een ander systeem in ontwikkeling.

De gemeente voert haar eigen woningbouwprojecten de komende jaren uit. In Spijk is de laatste jaren minder woningbouw gerealiseerd. Binnen de woningbouwprojecten, maar ook op andere locaties, ontstaan initiatieven voor collectief particulier opdrachtgeverschap. Lingewaal wil waar mogelijk medewerking verlenen aan deze initiatieven. In Lingewaal blijkt behoefte te zijn aan particuliere opdrachtgeverschap voor (mantelzorg)woningen.

2. Het Manifest onder de loep

In het Manifest zijn 8 verschillende manifestregels benoemd, die allen even belangrijk en bepalend zijn voor beleid en plannen van Lingewaal. Er zit wel een verschil in aard in deze manifestregels, waardoor deze ook anders toegepast moeten worden. Manifestregel 4 is de rode draad door het hele Manifest en vormt de motor van de overige manifestregels:

4. *"In 2030 is de grootste kracht van Lingewaal gelegen in het feit dat Lingewaal er in 2010 voor heeft gekozen om het zelforganiserend vermogen van haar inwoners, ondernemers en organisaties te stimuleren en faciliteren. Beleidskeuzen worden grotendeels door en/of met de bewoners, ondernemers en organisaties van de kernen gemaakt."*

Manifestregel 7 is de enige waarin Lingewaal zelf een leidende rol heeft:

7. *"In 2030 hebben alle kernen hun basisvoorzieningen behouden. Er zijn voorzieningen voor jeugd tot 12 jaar, waar mogelijk in een brede school. Er is een ontmoetingsruimte en een zorgvoorziening passend bij de schaal van de kern. De inzet van de inwoners bepaalt het niveau van de overige voorzieningen. Er zijn slimme combinaties gemaakt in gezamenlijke accommodaties en multifunctionele gebouwen."*

Alle overige manifestregels vormen beleidsuitgangspunten.

Beleidsuitgangspunten

Bij beleidskeuzes en het maken van plannen wordt getoetst aan het Manifest. De keuzes moeten passen in een van de manifestregels. Zo wil Lingewaal dat bij beleidskeuzes rekening wordt gehouden met de gevolgen voor de agrariërs in Lingewaal (manifestregel 5). Lingewaal kiest niet voor grootschalige evenementen in het buitengebied, want dit past niet bij de rust en stilte van het landschap en de kernen van Lingewaal (manifestregel 6). Op deze manier worden de meeste keuzes gemaakt op basis van de manifestregels.

Leidende rol voor Lingewaal

Manifestregel 7 geeft aan wat Lingewaal zelf wil realiseren en waar wij prioriteit aan geven in de uitvoering. Lingewaal wil de leefbaarheid in de kernen op peil houden door de basisvoorzieningen in elke kern te versterken. In de afgelopen vier jaar is prioriteit gegeven aan de uitvoering hiervan. Er is gestart met een brede school in Herwijnen, een multifunctionele accommodatie in Heukelum en een woonservicezone in Asperen. Tevens is een haalbaarheidsonderzoek voor een brede school in Vuren opgestart. Voor de komende jaren worden plannen voor de vorming van brede scholen in Asperen en Heukelum ontwikkeld.

De motor van het Manifest

Manifestregel 4 heeft betrekking op de wijze waarop Lingewaal zich als gemeente wil verhouden tot de Lingewaalse samenleving. Lingewaal wil als overheid meer ruimte geven aan de samenleving om met eigen plannen en ideeën te komen om haar eigen leefomgeving en gemeenschap vorm te geven. Hierin wil Lingewaal een stimulerende en faciliterende rol spelen. Dit heeft betrekking op alle beleidsterreinen. Manifestregel 4 vormt zodoende de rode draad door het Manifest heen.

Gebleken is dat Lingewaal deze manifestregel in de afgelopen vier jaar ook op die manier heeft toegepast. Op allerlei beleidsterreinen zijn initiatieven ontstaan die Lingewaal nu ondersteunt. Er worden bijeenkomsten belegd waarbij ondernemers of organisaties hun behoeftes kenbaar kunnen maken en met elkaar in verbinding worden gebracht. Met deze activiteiten wordt manifestregel 4 in de praktijk gebracht.

Daarnaast heeft Lingewaal in de nota Burgerparticipatie aangegeven wanneer en op welke wijze wij burgers willen betrekken bij onze plannen. Om het ontstaan van nieuwe initiatieven te bevorderen heeft Lingewaal voor initiatieven met een beperkte omvang een jaarlijks budget vrijgemaakt. Een tweede optie is de bestaande formele mogelijkheid om een voorstel voor een burgerinitiatief direct op de agenda van de raad te laten zetten.

In het Manifest is de veranderende rol van de overheid reeds aangeduid: Lingewaal als verbindende en uitnodigende overheid. In de afgelopen vier jaar is gebleken dat deze trend zich doorzet. De uitwerking van deze manifestregel zal de komende jaren daarom verder moeten worden opgepakt om de veranderende rol van Lingewaal vorm te geven.

3. Uitvoering de komende jaren

Prioriteit voor voorzieningen

Manifestregels 4 en 7 hebben een andere toepassing dan de andere manifestregels. De uitvoering van manifestregel 7 heeft in de afgelopen jaren prioriteit gekregen, om het

voorzieningenniveau in de kernen op peil te houden. Lingewaal heeft gekozen voor samenwerking met Geldermalsen en Neerijnen. In het licht hiervan is het noodzakelijk om het voorzieningenniveau van de kernen van Lingewaal op orde te brengen en te houden. De prioriteit voor de uitvoering hiervan blijft de komende jaren hoog.

De motor moet worden opgevoerd

De uitvoering van manifestregel 4 is reeds gestart, maar vraagt om verdere uitwerking. Hoe willen wij als overheid onze inwoners, organisaties en ondernemers de ruimte geven voor zelforganisatie? Wanneer wij taken willen overlaten aan anderen, welke rol moet Lingewaal daarbij innemen? Welke ondersteuning geven wij en in hoeverre kunnen en willen wij loslaten? Op welke manier wil Lingewaal als overheid participeren bij plannen en initiatieven vanuit de samenleving?

De komende jaren zal Lingewaal werk moeten maken van haar samenspel met de samenleving vanuit de gedachte van het Manifest. Met andere woorden: de motor van manifestregel 4 moet worden opgevoerd. De verschuiving naar een nieuwe overheid moet uitgewerkt worden in een visie, werkwijze en rolinvulling voor zowel politiek en bestuur als ambtelijk Lingewaal. Een van de instrumenten die hierbij gebruikt kan worden is de overheidsparticipatieladder. Deze ladder geeft niveaus van participatie aan voor de overheid bij plannen uit de samenleving.

Een nieuwe rol voor Lingewaal vergt echter meer dan stappenplannen, toetsingskaders en participatieladders. Inmiddels zijn de nodige onderzoeken en rapportages verschenen over de veranderende rol van de overheid ten opzichte van de samenleving, die hierbij als leidraad kunnen worden gebruikt. Voor Lingewaal zijn de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport 'Samenspel met de samenleving' het vertrekpunt.

4. Literatuur

Ministerie van BZK, 'Help een burgerinitiatief!' (november 2010)

Ministerie van BZK, 'De Doe-democratie. Kabinetsnota ter stimulering van een vitale samenleving' (juli 2013)

Raad voor het openbaar bestuur, 'Loslaten in vertrouwen. Naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt en samenleving' (december 2012)

Rekenkamercommissie Lingewaal, 'Samenspel met de samenleving' (september 2014)

II Erratum

Pg 24, par. 2.3 Waar staat 'bijlage A' wordt bedoeld 'bijlage B'.

Pg 19, par. 1.5 De zin "In hoofdstuk zes ten slotte wordt de Structuurvisiekaart gepresenteerd en beschreven. Dit is de ruimtelijke weerslag van de activiteiten die worden ondernomen naar het Lingewaal in 2030." verwijderen. In het Manifest is geen hoofdstuk 6 opgenomen.

Pg 19, par. 1.5 De zin "Als losse bijlagen zijn tenslotte vijf kernendocumenten toegevoegd. Deze documenten beschrijven de uitkomsten van het doorlopen proces per kern in meer detail." verwijderen. Deze bijlagen ontbreken.

III Addendum

1. Basisvoorzieningen

In het Manifest zijn een aantal basisvoorzieningen benoemt, namelijk

- Een gemeenschapshuis, zoals een dorpshuis
- Basisonderwijs, waar mogelijk uitgebreid tot brede school met faciliteiten voor de leeftijdsgroep 0-12 jaar
- Een woonservicecentrum met gezondheidscentrum

Het benoemen van deze zaken als basisvoorziening betekent voor Lingewaal dat wij onze verantwoordelijkheid nemen voor het behoud dan wel de realisatie van de basisvoorzieningen en hiervoor de instrumenten inzetten die nodig zijn.

In het Manifest is gekozen om sport niet tot de basisvoorzieningen te rekenen. Sport heeft echter een groot maatschappelijk belang. Sport heeft zowel een recreatief als preventief effect. Sportuitoefening is georganiseerd in diverse verenigingen in Lingewaal. Wij willen de verenigingen faciliteren door hen met elkaar in contact te brengen, mee te denken bij de organisatie en financiële regelingen (d.w.z. lening of garantstelling) in te zetten.

De sportverenigingen kunnen een speciale rol vervullen bij het aanbieden van sportactiviteiten voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, alsmede de leeftijdsgroep 0–12 jaar waarvoor Lingewaal vanuit het Manifest een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Aan deze verantwoordelijkheid geeft Lingewaal invulling door initiatieven van sportverenigingen te stimuleren. In de prestatieafspraken met WelzijnLingewaal is afgesproken dat zij de bestaande verenigingen en organisaties ondersteunen en stimuleren om deze specifieke doelgroepen te betrekken bij hun bestaande activiteiten.

2. Begrippenkader

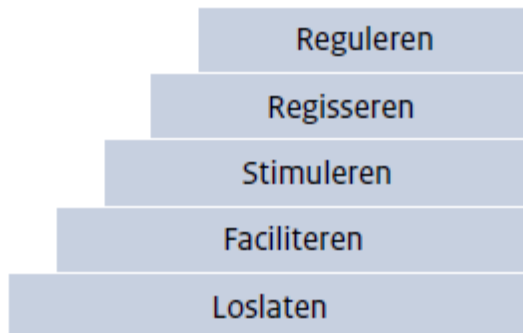
In het Manifest staan begrippen zoals regisseren, stimuleren en faciliteren. Deze begrippen zijn niet gedefinieerd en kunnen daarom verschillend worden toegepast. Om de verschillende begrippen in te kaderen willen wij de overheidsparticipatieladder toepassen. Deze ladder is ontwikkeld door de Raad voor het openbaar bestuur (Loslaten in vertrouwen, 2012). De begrippen geven aan welke rol de gemeente heeft ten aanzien van de samenleving. Bij verschillende beleidsthema's of bij nieuwe initiatieven kan de ladder als afwegingskader worden gebruikt.

De overheidsparticipatieladder

De ladder geeft de mate van betrokkenheid van de overheid bij initiatieven of activiteiten uit de samenleving aan. Door van tevoren af te wegen welke rol Lingewaal wil innemen ontstaat een heldere verwachting bij inwoners, ondernemers en organisaties over de rol van Lingewaal op een bepaald beleidsterrein, activiteit of initiatief.

Bij elke rol kunnen verschillende activiteiten en/of (financiële) instrumenten worden ingezet om een bepaalde activiteit of initiatief te ondersteunen. Deze afweging wordt van tevoren gemaakt. De inzet hiervan moet passen bij de rol die Lingewaal wil hebben en dit wordt bij elke nieuwe situatie (project, activiteit of initiatief) opnieuw afgewogen. Bij een regisseursrol worden meer instrumenten ingezet dan bij een stimulerende rol. En bij een faciliterende rol

worden meer instrumenten ingezet dan bij loslaten. Bij loslaten worden geen activiteiten of instrumenten ingezet, ook geen financiële instrumenten. Bij alle andere rollen is er wel de mogelijkheid om financiële instrumenten in te zetten. Na de beschrijving van de verschillende rollen staan de mogelijke ondersteunende activiteiten opgesomd.

Reguleren: Bovenaan de trap staat het zwaarste instrument dat de overheid kan inzetten, namelijk regulering door wet- en regelgeving. Als consequentie van dit middel kan de overheid regels ook handhaven en overtreding daarvan sanctioneren. Het instrumentarium van reguleren benadrukt dat de overheid daar waar het onder meer gaat over vraagstukken van orde en veiligheid altijd in een verticale verhouding tot haar burgers staat.

Regisseren: De overheid houdt de regie, terwijl ook andere partijen een rol hebben. Regisseren is zodoende de complexe aansturing van verschillende partners, waarbij de zeggenschap van de gemeente in meer of mindere mate beperkt is. Voor een geslaagde regiefunctie zal de gemeente van tevoren het proces met de relevante partners goed moeten overdenken, opdat het doel, de weg er naar toe en ieders rol helder in beeld wordt gebracht. Bij regie dient de regisseur overzicht te hebben over de situatie, verantwoording af te leggen aan de betrokken actoren over het handelen en de resultaten, gemeenschappelijke beleidslijnen uit te zetten en de samenwerking tot stand te brengen.

Stimuleren: Een trede lager heeft de overheid wel de wens dat bepaald beleid of een interventie van de grond komt, maar de realisatie daarvan laat ze over aan anderen. Ze zoekt slechts naar mogelijkheden om die anderen in beweging te krijgen. Dit kan door een bevorderend klimaat creëren. Door structureel voorwaarden te scheppen neemt de kans op ontstaan en welslagen toe. De bijbehorende ondersteunende activiteiten zijn afhankelijk van hetgeen de overheid wil stimuleren. Het tot stand brengen van contacten, op structurele basis ontmoetingen organiseren, het aanbieden van informatie of financiële ondersteuning kunnen bevorderend werken voor het zelforganiserend vermogen van de samenleving.

Faciliteren: De overheid kiest een faciliterende rol als het initiatief van elders komt en zij er belang in ziet om dat mogelijk te maken. Daarbij kiest de overheid per initiatief welke ondersteunende activiteiten worden ingezet:

- a. Praktische ondersteuning. Bijvoorbeeld: voorbeelden van projectplannen, kopieerfaciliteiten, hulp bij boekhouding, PR of ruimtes ter beschikking stellen
- b. Informatieverstrekking
- c. Inbrengen van kennis en ervaring
- d. Procesondersteuning
- e. Contactpersoon of loket
- f. Netwerkondersteuning: verbindingen tussen partijen tot stand brengen

Loslaten: Wanneer de overheid een taak helemaal loslaat, heeft ze inhoudelijk noch in het proces enige bemoeienis.

3. Toepassing rollen op het Manifest

In het Manifest worden de begrippen regisseren, stimuleren, bevorderen, ondersteunen, faciliteren op diverse plekken gebruikt. De betekenis van deze begrippen in het Manifest kan anders zijn dan in de overheidsparticipatieladder. Bovendien is op diverse plekken in het Manifest de rol van Lingewaal niet benoemd. In deze paragraaf worden de rollen voor een aantal onderwerpen gespecificeerd.

Waar de gemeente een wettelijke verplichting heeft, zit Lingewaal in de bovenste trede: de rol reguleren. Dit kan gaan over bijvoorbeeld openbare orde en veiligheid, scholen, openbare ruimte of ruimtegebruik. Op het moment dat Lingewaal vanuit haar wettelijke verplichting moet reguleren, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan, waterplan of onderhoudsplan, doen wij dit vanuit het perspectief van de basiskeuzes. Bijvoorbeeld de basiskeuzes 'door herinrichting en het gebruik van authentieke inrichtingselementen wordt de presentatie van de openbare ruimte in de kernen op strategische locaties verbeterd', wordt als uitgangspunt meegenomen bij een inrichtingsplan. In de bijbehorende processen, zoals bij de verkleuring van de Oven, hanteert Lingewaal de rol regisseren.

Ook voor de basisvoorzieningen hanteert Lingewaal de rol regisseren. Dat betekent dat alle mogelijke instrumenten kunnen worden ingezet om de basisvoorzieningen te realiseren, inclusief financieren van ontwikkeling en/of beheer en exploitatie.

Lingewaal wil initiatieven uit de samenleving en het zelforganiserend vermogen bevorderen en hanteert daarvoor een stimulerende rol. Dat betekent dat naast de (faciliterende) ondersteunende activiteiten ook structurele maatregelen worden ingezet. Het beschikbaar stellen van het kernenbudget stimuleert het ontstaan van initiatieven uit de samenleving. Initiatieven uit de samenleving met een maatschappelijk belang wil Lingewaal faciliteren. Daarbij wordt elke keer afgewogen welke instrumenten Lingewaal hierbij inzet. Dit is afhankelijk van het gemeentelijk belang bij het betreffende initiatief. De doelstellingen uit het Manifest bepalen mede welke prioriteit een initiatief krijgt.

Voor verschillende beleidsthema's kunnen door bijeenkomsten te organiseren, onderlinge contacten tot stand te brengen of informatie te verstrekken het zelforganiserend vermogen van ondernemers, organisaties of inwoners worden gestimuleerd. Denk hierbij aan het organiseren van bijeenkomsten voor zelfstandig ondernemers, verenigingen onderling in contact te brengen, beleidskaders te scheppen voor particulier opdrachtgeverschap (wonen), de aanpassing van het woningbestand voor ouderen en mensen met een beperking enzovoorts.

Voor alle overige zaken heeft Lingewaal primair een faciliterende rol. Dat betekent dat het initiatief bij anderen vandaan komt, maar wel financiële ondersteuning kan worden geboden door middel van fondsen, budgetten, garantstellingen, leningen of andere financiële regelingen.

IV Stand van zaken uitvoeringsagenda

In 2011 is een uitvoeringsagenda opgesteld op basis van het Manifest. In deze uitvoeringsagenda zijn de vergezichten en hoofdlijnen per programmalijn beschreven en in concrete acties vertaald. Het betreft een agenda voor de hele looptijd van het Manifest. In de inleiding van de uitvoeringsagenda is aangegeven dat het periodiek herijkt zal moeten worden aan de hand van maatschappelijke ontwikkelingen en politieke prioriteitstelling.

1. Stand van zaken

De acties die in de uitvoeringsagenda zijn aangewezen zijn grotendeels gepland in de jaren 2013-2014, met een maximale tijdshorizon van 2016. In de bijlage is de stand van zaken van de uitvoeringsagenda opgenomen. De uitvoeringsagenda is daarin aangevuld met een laatste kolom waarin de huidige stand van zaken is weergegeven. Vrijwel alle acties zijn gereed of momenteel in uitvoering. Een paar acties zijn niet gestart, omdat deze volgen op nog lopende projecten. Slechts enkele acties zijn uitgesteld omdat het zowel voor wat betreft capaciteit als voor financiële ruimte niet mogelijk is om alles tegelijk op te starten en uit te voeren. De acties in deze laatste categorie betreffen (zie bijlage voor volledige beschrijving):

- Kernenparticipatie (1.2)
- Overleg met ondernemers in de kernen (2.1)
- Contactfunctie voor lokale ondernemers (2.10)
- Afstemming activiteiten verenigingen (3.10)
- Inventarisatie knelpunten openbare ruimte (4.9)

Dit zijn met name acties die te maken hebben met manifestregel 4. Bij al deze punten gaat het om het betrekken van inwoners, ondernemers of verenigingen bij een specifiek onderwerp.

2. Afgerond, niet afgelopen

De acties die zijn afgerond zijn niet afgelopen. Veel zaken zijn opgepakt en uitgewerkt, maar moeten nu in de praktijk worden gebracht. Denk hierbij aan het actiepunt overleggen met de voetbalverenigingen (3.12). Er is een voetbalvisie opgesteld, maar vervolgens zullen alle betrokkenen ook de visie tot uitvoering moeten brengen. Een ander voorbeeld is het

betrekken van de agrarische sector bij planontwikkelingen (2.9). Het bestemmingsplan buitengebied is samen met een klankbordgroep opgesteld. Het Manifest hanteert als uitgangspunt dat de agrarische sector het buitengebied beheert en ontwikkelt. Het is van belang te onderzoeken in hoeverre dit is geborgd. Een derde voorbeeld is de nota Burgerparticipatie. Periodiek zal worden geëvalueerd of de nota ertoe heeft geleid dat we de zelfredzaamheid en inzet van de gemeenschap hebben versterkt.

Meerdere afgeronde of lopende projecten uit de uitvoeringsagenda zijn een begin van de realisatie van het Manifest. Op veel gebieden zijn vervolgacties nodig om het doel van het Manifest te bereiken, onder andere op het gebied van (verblijfs)recreatie, economie en het overleg met de verenigingen.

V Advies

In de eerste plaats adviseren we de projecten in het kader van manifestregel 7 versneld uit te voeren. Het is van belang om de voorzieningen in elke kern op peil te brengen. De projecten ten aanzien van de basisvoorzieningen willen we daarom voortzetten in de andere kernen. De projecten die lopen en de projecten die in het collegeprogramma zijn opgenomen worden versneld opgepakt en uitgevoerd.

In de tweede plaats adviseren we de uitwerking van manifestregel 4 verder op te pakken. De veranderende rol voor ons als overheid en de betekenis die dit heeft voor onze werkwijze moet verder worden uitgewerkt. Waar dat mogelijk is, zoeken we aansluiting bij Geldermalsen en Neerijnen of pakken we onderdelen gezamenlijk op.

Verder adviseren we de uitvoeringsagenda te vernieuwen en daarbij een concreet programma voor de komende drie jaar op te stellen. In de eerste plaats kunnen afgeronde acties eruit en de bijbehorende vervolgacties erin worden opgenomen. In de tweede plaats worden nieuwe acties opgenomen in verband met de uitvoering van de manifestregels 4 en 7 (zie eerste twee aanbevelingen). In de derde plaats moet worden bepaald voor welke zaken een kortere tijdshorizon nodig is in verband met de ingezette weg naar intergemeentelijke samenwerking. Dit leidt tot nieuwe acties en prioriteitstelling in de uitvoeringsagenda.